

Kemijärven kaupungin lausunto Ailangantunturin pumppuvoimalaitosta ja siihen liittyviä voimajohtoja koskevasta YVA-selostuksen täydennyksestä

20.3.2026

Diaarinumero LVV-U/44706/2026

Taustaa

Kemijoki Oy suunnittelee 550 MW:n pumppuvoimalaitosta Ailangantunturiin. Voimalaitoksen yläallas sijoittuisi tunturin laelle Tunturilammen päälle. Vedet purettaisiin Kemijärven Kuusilahteen. Pumppuvoimalaitoksella tuotettu sähkö johdettaisiin sähköverkkoon uutta voimalinjaa myöden Pirttikoskelle. Voimalinjalle on esitetty kaksi vaihtoehtoa sen alkupään osalta. Suurelta osin voimalinja kulkisi nykyisiä johtokäytäviä pitkin.

Hankkeesta on tehty ympäristövaikutusten arviointi ja sitä on täydennetty 20.3.2026. Ely-keskus on 20.11.2025 laaditussa ilmoituksessa pyytänyt Kemijoki Oy:tä täydentämään YVA-selvitystä seuraavilta osin:

1. Kalasto ja kalastus: kalastovaikutukset Kemijärveen, kalastus Kemijärvässä, Tunturilammen vesistön taimenkanta, yhteisvaikutukset Seitakorven juoksutusten kanssa, vaihtoehtojen vertailu ja vaikutusten merkittävyys, arvioinnin epävarmuudet ja vaikutusten lieventäminen
2. Sedimenttejä koskevat selvitykset: Erillinen liite sedimenttitutkimuksista eroosiovaikutus huomioiden
3. Linnusto: Voimajohtoalueiden linnustselvitysten täydentäminen
4. Kasvillisuus: Kasvillisuus- ja luontotyyppikartoitusten raportoinnin täsmentäminen ja täydentäminen

Lisäksi Kemijoki Oy on täydentänyt YVA-selostuksen teknistä kuvausta: yläaltaan suurentaminen, purkukanavan muutokset ja ruoppausmassojen läjityssuunnitelman muutokset sekä ruoppaustyön tekeminen pääosin kuivatyönä talvella.

Lupa- ja valvontavirasto on pyytänyt 8.4.2026 lausuntoa Kemijärven kaupungilta täydennettyyn YVA-selostukseen. Aiempi kaupungin antama lausunto on edelleen voimassa, eikä sen sisältöä ole tässä tarpeen toistaa. Lausunnon antamiselle on pyydetty ja saatu jatkoaikaa 12.5.2026 asti.

YVA-selostuksen on laatinut AFRY Finland Oy ja yhteysviranomaisena toimii Lupa- ja valvontavirasto (aiemmin Lapin ELY-keskus). Kuulemisen ja lausuntojen sekä mahdollisten täydennysten jälkeen Lupa- ja valvontavirasto laatii perustellut päätelmät,

jotka huomioidaan sitten tulevissa lupaprosesseissa. Samaan aikaan on kuultavana myös hankkeesta tehty Natura-selitys, mutta sitä ei käsitellä tässä lausunnossa.

Lausunto

Kemijärven kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua kantansa hankkeen täydennettyyn ympäristövaikutusten arviointiselostukseen. Samalla kaupunki haluaa muistuttaa, että kaikki edellisessä lausunnossa olevat huomiot ovat edelleen voimassa erityisesti niiltä osin, joihin täydennyksessä ei ole puututtu kuten yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa sekä sosio-ekonomiset vaikutukset.

Kalasto

YVA-selostusta on täydennetty kalastovaikutusten arvioinnin osalta. Täydennyksessä on hyödynnetty valtakunnallisen koekalastusrekisterin tietoja. Arviointiselostuksen mukaan hankkeella on merkittävä vaikutus kalojen kutualueilla varsinkin Kauhanselän alueella. Kemijärven kalaston ekologinen tila on erinomainen. Vuonna 2025 neljästä luokittelun muuttujasta yksilömäärä, särkikaloiden biomassaosuus ja indikaattorilajien esiintyminen olivat tilaluokassa erinomainen ja biomassa tilaluokassa hyvä. Erityisesti todetaan muikun ja kuhan kutualueiden päällekkäisyys hankkeen vaikutusalueen kanssa. Kalaston sekä muiden biologisten tekijöiden (kasviplankton, pohjaeläimet, vesikasvillisuus) ekologisen tilan ei arvioida kuitenkaan heikkenevän Kemijärvessä tai muissa luokitelluissa vesimuodostumissa. Perusteena on tuotu esille mm. se, että haitat ajoittuvat pääosin rakentamisen ajalle. Rakentamiseen on esitetty työtapoja, joilla voidaan vähentää kiintoaineen leviämistä työalueelta muualle vesistöön. Toiminnan aikaisten haittojen on arvioitu olevan pienempiä. Lisäksi perusteena on se, että mahdolliset haitalliset vaikutukset kohdistuvat vain osaan järven kutualueista.

Kaupunki toteaa, että kalastovaikutusten arviointia on täydennetty ja siinä on esitetty kattava kuva kalaston nykytilasta. Huomioitavaa on, että vaikutusarvioinnissa ei ole huomioitu samaan alueeseen vaikuttavia muita pumppuvoimalaitoshankkeita tai Jumiskon voimalaitoksen nykyistä toimintaa. Hankkeen todellisten vaikutusten arvioimiseksi Kemijärven kaupunki edellyttää, että vaikutusarvioinnissa huomioimaan myös muut kuin Kemijoki Oy:n toiminta vesialueella. Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida toiminnassa oleva Jumiskon voimalaitoksen vaikutus sekä vireillä olevat muut pumppuvoimalahankkeet.

Pintavedet

YVA-selostusta on täydennetty pintavesivaikutusten osalta. Arvioinnissa on huomioitu ruoppaussuunnitelman muutokset: ruoppaussyvyys on muuttunut 5-23 metriin 17-24 metristä, ruoppausmassojen määrä on kasvanut 750 000 m³:iin 550 000 m³:stä ja, että ruoppaus on suunniteltu tehtäväksi pääosin talviaikaan kuivatyönä. Selostuksen mukaan tehdyt suunnitelman muutokset eivät aiheuta muutoksia aiemmin esitettyyn vaikutusarvioon. Muutokset Kemijärven ekologiseen tilaan jäävät kaikkien laatutekijöiden kohdalla paikallisiksi ja koko vesimuodostuman tasolla vähäisiksi, eikä Kemijärven

ekologisen tilan arvioida olevan vaarassa heikentyä pumppuvoimalan vaikutuksesta nykyisestä tyydyttävästä.

Kemijärven kaupunki muistuttaa, että vaikutusarviointi perustuu yhden hankkeen vaikutusten arviointiin olettaen, että kaikki muu toiminta alueella säilyy ennallaan. Hankkeen toteuttamisen kannalta on kuitenkin merkitystä muiden hankkeiden vaikutuksella. Kaupunki esittää, että vesistömallinnus ja vaikutusarvio tehdään siten, että se huomioi alueella olevat muut toimijat sekä suunnitteilla olevat muut hankkeet.

Sedimenttitutkimukset

Täydennetyt selostuksen mukaan sedimenttitutkimuksissa ei löytynyt haitta-aineita, jotka vaikuttaisivat vedenlaatuun. Sedimenttitutkimuksen mukaan Kauhaselällä sedimentti on lähinnä savea. Kauhaselän savipitoisessa sedimentissä on todettu kynnsarvon ylittäviä arvoja arseenin ja koboltin osalta. Saven eroosiokynnys ei ylity, niin haitta-aineiden ei arvioida lähtevän liikkeelle, eikä siten vaikuttavan vedenlaatuun. Kauhaselän Hietaniemen kärjestä noin 500 m pohjoiseen nykytilassa leikkausjännitys pohjalla on pieni, ja kaukana eroosioon vaadittavasta tasosta, ja kyse on selvästi sedimentoitumisalueesta.

Pumppuvoimala lisää leikkausjännitystä nykytilaan verrattuna, mutta se pysyy silti selvästi alle helpoimmin erodoituvan hienon hiekan sekä saven kriittisen tason.

Sedimenttitutkimuksen mukaan Luuksinsalmessa on lähinnä savea. Luuksinsalmen savipitoisessa sedimentissä on todettu kynnsarvon ylittäviä arvoja arseenin ja koboltin osalta. Koska saven eroosiokynnys ei ylity, niin haitta-aineiden ei arvioida lähtevän liikkeelle, eikä siten vaikuttavan vedenlaatuun. Lehtosalmessa on savea sekä hiekkaa. Sedimentistä ei kuitenkaan löytynyt saastuneen maan kynnsarvon ylittäviä haitta-ainepitoisuuksia. Pumppuvoimalan toiminta nostaa pohjan leikkausjännityksen eroosiokynnyksen ylittäviä tuntimääriä ja maksimiarvoja lähinnä pumppuvoimalan väylän kohdalla ja Lehtosalmessa. Nykytilanteessa keskimääräinen leikkausjännitys ylittää hienon hiekan eroosiota aiheuttavan arvon erityisesti päävirtausreitillä, mutta saven kriittinen arvo ei ylity.

Kaupunki toteaa, että sedimenttitutkimuksessa saatuja tuloksia on verrattu saastuneen maan raja-arvoihin. Kun arvioidaan sedimentissä mahdollisesti olevien haitallisten aineiden riskiä ympäristölle ja ihmisille, tulisi tehdä riskinarviointi perustuen kulkeutumiseen ja biosaatavuuteen sekä luonnon organismeille että ihmiselle. Saastuneen maan raja-arvot eivät ole tähän tarkoitukseen sopivia referenssiarvoja.

Mahdollisen sedimentin kulkeutumisen arviointia sedimentaatiopohjilta tulisi arvioida siten, että siinä huomioidaan myös muiden laitosten ja suunniteltujen hankkeiden aiheuttama virtaama.

Linnusto ja kasvillisuus

Selostusta on täydennetty linnusto- ja kasvillisuuskartoitusten tiedoilla. Kaupungilla ei ole näihin lisäyksiin lausuttavaa.

Yhteenveto

Kemijärven kaupungin lausunnossa korostetaan, että vesistö- ja kalastovaikutusten arvioinnissa tulee huomioida myös alueen muu vesistöön vaikuttava toiminta sekä alueelle suunniteltujen muiden hankkeiden toiminta. Sedimenttivaikutusten arviointia ei tule tehdä saastuneen maan raja-arvojen perusteella, vaan sen tulee perustua riskinarviointiin, missä on huomioitu kulkeutuminen ja biosaatavuus niin luonnon eliöille kuin ihmiselle.

Lisäksi kaupunki muistuttaa, että aiemmassa lausunnossa esille tuotu sosio-ekonomisten vaikutusten arviointia tulee täydentää.